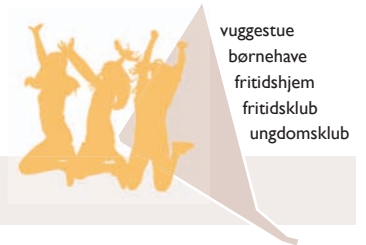

BYGGEPROGRAM

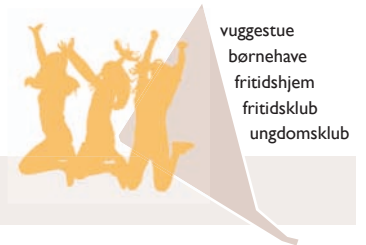
NY INSTITUTION I PRINSESSEGADE

20. april 2012

INDHOLDSFORTEGNELSE

I. INDLEDNING	3
2. STAMDATA	8
2.1 ADRESSE OG MATRIKELNUMMER	8
2.2 OVERSIGTSKORT	8
2.3 KOMMUNEPLANRAMMER OG LOKALPLANER	9
2.4 BBR-OPLYSNINGER M.M.	9
2.5 PLANMÆSSIGE FORHOLD	10
2.5.1. Infrastruktur - forhold til omgivelser, parkering, adgang	10
2.5.2. Byarkitektoniske hensyn	10
2.5.3. Friarealer	13
2.5.4. Trafik og parkering	13
2.6 EKSISTERENDE FORHOLD	15
2.7 DEKLARATIONER OG SERVITUTTER	17
2.8 FORUNDERSØGELSER	17
2.8.1. Geotekniske undersøgelser	17
2.8.2. Miljøtekniske undersøgelser	17
2.8.3. Bygningscreening	18
2.8.4. Trafikundersøgelse	18
3. BYGGEPROGRAM	19
3.1 FUNKTIONER, FACILITETER OG FYSISKE RAMMER	19
3.1.1. Program	19
3.1.2. Funktioner	19
- Småbørnsinstitutionen - vuggestue og børnehave	19
- Fritidshjem, fritidsklub og ungdomsklub	23
- Fællesrum for hele klyngen	26
- Personale - synlighed og arbejdsro	26
- Fleksibilitet	26
- Overgange	27
3.1.3. Uderarealer	27
- Generelt	27
- Småbørnsinstitutionen - vuggestue og børnehave	28
- Fritidshjem, fritidsklub og ungdomsklub	29
- Affald	29
3.1.4. Rumoversigt	31
3.1.5. Indeklima, materialer, inventar m.v.	34
3.1.6. Tekniske installationer	36
3.2 MILJØ OG ENERGI	38
3.3 TOTALØKONOMI	40
3.4 GENHUSNING	40
3.5 BYGGEPROGRAM FOR DAGINSTITUTIONER 2011	40

I. INDLEDNING

BAGGRUND

Nærværende program opstiller det planmæssige grundlag for den nye institution i Prinsessegade.

VISIONER

Den nye institution i Prinsessegade bygger på Københavns Kommunes værdigrundlag med de fire kerneværdier:

RESPEKT

LIGEVÆRD

DIALOG

TILLID

Med afsæt i disse værdier skal det samlede bygningskompleks skabe trygge rammer og sikre børnene, de unges og de voksnes indflydelse i hverdagen.

Der ønskes en fastholdelse af de gode værdier, som i dag er i institutionerne, samtidig med at de visioner og idéer der fra personalet og forældre er fremkommet i forbindelse med arbejdet med byggeprogrammet opnås.

Overordnet kan det sammenfattes i følgende overskrifter:

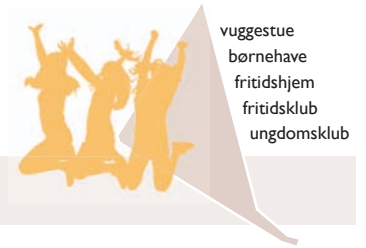
> **LANDSBYEN** – ”det lille i det store”

> **NATUREN** som en integreret del af livet i institutionen – forholdet til ude/inde, bevægelse, bæredygtighed

> **MÅLTIDET I FOKUS** – fra jord til bord. Pædagogisk og socialt fællesskab omkring tilberedning og spisning.

> **FLEKSIBILITET** i indretning, mulighed for at danne nye rammer for ændringer i pædagogik og nye sammentætninger af børnegrupper. Et bygningskompleks i forandring over tid.

> **OVERGANGE** – børnene vil være i Klynge fra 0-18 år, derfor skal forløbet opleves som en udvikling og med en differentiering i de aktiviteter der tilbydes for at fastholde især de unge.

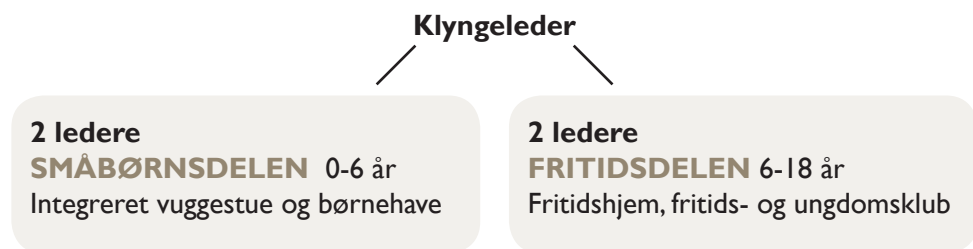

ORGANISATION

Den nye institution i Prinsessegade består af en bred sammensætning af børn fra 0 til 18 år. I alt 28 grupper.

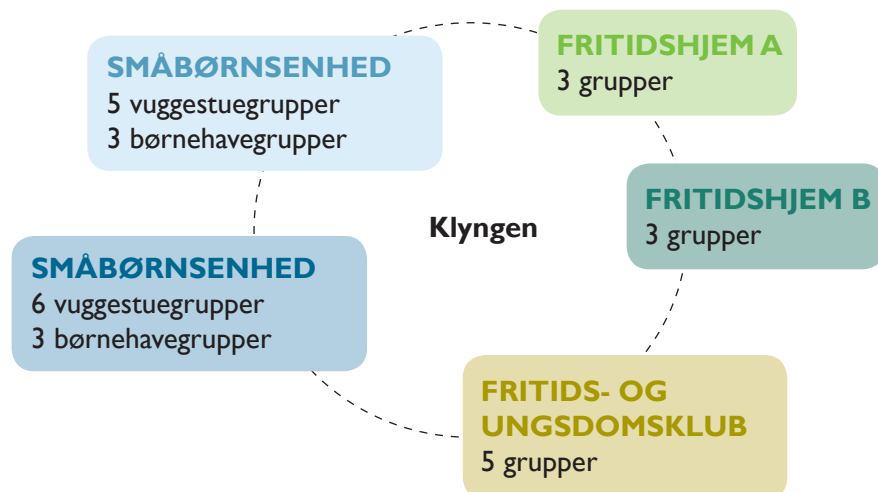
Administration og ledelse

Institutionen har en fælles administration og ledelsen består af en Klyngeleder samt 4 pædagogiske ledere:

Opdeling i enheder

Institutionen er opdelt i 5 enheder. Småbørnsdelen er opdelt i 2 småbørnsenheder fordelt på 11 vuggestuegrupper og 6 børnehave grupper – i alt 17 grupper. Fritidsdelen er opdelt i 2 fritidshjem med hver deres særkende fordelt med 3 grupper i hver – i alt 6 grupper, samt 1 fritids- og ungdomsklub med 5 grupper. Bygningsmæssigt tænkes enhederne sammenhængende.

Der samarbejdes på tværs af alle enhederne, men især mellem enhederne med børn fra 0-6 år og 6-18 år.

DE 5 ENHEDER

Institutionen opdeles i mindre enheder for at skabe en hjemlig og tryk atmosfære for både børn og voksne. Med en identitet som "det lille i det store" skabes tryk og nærhed for det enkelte barn og personalet, samtidig med, at der kan opnås større mulighed for fællesskab på tværs af aldersgrupper og personale.

De enkelte enheder skal have en identitet som selvstændige i den samlede enhed. Dette giver tydelig forskelle, mangfoldighed og tilhørsforhold for brugerne. Samtidig ønskes et fællesskab á la "landsbyen", hvor det gode naboskab og fællesskab sættes højt. Fællesskabet markeres bl.a. med et større rum til fester, personalemøder, forældremøder, store samlinger osv. Rummet skal indrettes så det kan bruges som rum for bevægelse, musik m.m. i det daglige.

Det er vigtigt, at enhederne er fleksible og kan indrettes til børnenes udvikling og skiftende behov. Hver enhed skal tænkes forskellig fra de andre, så institutionen samlet set fremstår som indbydende og mangfoldig

TO ENHEDER FOR SMÅBØRN

INTEGRERET VUGGESTUE OG BØRNEHAVE børn fra 0-6 år

Disse enheder skal danne en tryk ramme for de mindste børn. Vuggestuebarnet skal opleve et tilhørsforhold til sin egen gruppe – det nære. Når barnet kommer op i børnehaven, vil det i større udstrækning opsøge fællesskabet på tværs af grupperne. De enkelte enheder skal derfor indrettes, så de er fleksible over for børnenes skiftende behov.

TO ENHEDER FOR FRITIDSHJEM

Fritidshjemmet består af 2 enheder med hver sin profil og tilbud, som komplimenterer og supplerer hinanden. Hver enhed står for en række forskellige pædagogiske værdier, som er med til at udfolde et reelt valg i forhold til institutionerne.

FRITIDSHJEM A børn fra 6-10 år

Fritidshjem A vil køre efter en pædagogik, der tager udgangspunkt i grupper med 22 børn. Fokus vil være på det nære og tætte fællesskab, og tidsperspektivet på over 4 år giver barnet en naturlig oplevelse af kontinuitet, tryghed og stabilitet. Derudover vil der være stor fokus på natur og kost og aktiviteter som drama, rollespil og musik.

FRITIDSHJEM B børn fra 6-10 år

Fritidshjem B vil udøve en pædagogik, der tager aktivt udgangspunkt i interessefællesskaber på tværs af årgange. Fællesskabet og det sociale liv foregår på forskellige niveauer i et samlet stort fællesskab med plads til alle. De voksne vil have kompetencer indenfor forskellige fagområder, og der vil være et særligt fokus på bevægelse, kost og kreativitet.

ÉN ENHED FOR FRITIDS- OG UNGDOMSKLUB

FRITIDS- OG UNGDOMSKLUB

børn fra 10–18 år

Det sociale liv og fællesskabet er det stærke bærende element i fritids- og ungdomsklubben. Der ønskes små værksteder, som alternativ til børneværksteder og som et spændende og attraktivt tilskud til lokalområdet.

BAGGRUND FOR BYGGEPROGRAMMET

Nærværende program opstiller det planmæssige grundlag for den nye institution i Prinsessegade samlet i én klynge på samme matrikel.

Den nye institution skal rumme 28 grupper i alderen fra 0 til 18 år.

I dag består Klyngen af Prinsessegades 3 institutioner (Trekanten, Krudthuset og Boden hoff Fritidscenter) samt Brobergsgades fritidshjem og fritidsklub.

Klyngen vil i de nye omgivelser blive suppleret med 8 nye vuggestue/børnehavegrupper.

Prinsessegade er i dag bebygget med en række forskellige pavillonbygninger med skiftende alder - nogle pavilloner er helt tilbage fra 1972.

Nærværende program er udarbejdet i perioden januar-april 2012, på grundlag af de ønsker og krav som brugerne og bygherren har stillet til byggeriet. Programmet er blevet udformet som et resultat af en workshop afholdt med deltagelse af forældregrupper og personale. Byggeudvalget har arbejdet med at sammenføje resultatet heraf, samt bidraget med viden og ønsker, der er beskrevet i dette program.

Der har ligeledes været dialog med bygningsmyndighederne i Københavns Kommune, og der er foretaget forundersøgelser vedrørende jordbundsforhold samt en screening af eksisterende bygninger.

BYGGEPROGRAM FOR DAGINSTITUTIONER 2011

Nærværende program og ønsker til de fysiske rammer, er et supplement til "Byggeprogram for Daginstitutioner 2011", som er udarbejdet af Københavns Kommune. Ved modstridende ønsker mellem nærværende program og "Byggeprogram for Daginstitutioner 2011", er det de opstillede ønsker i nærværende program der går forud.

2. STAMDATA

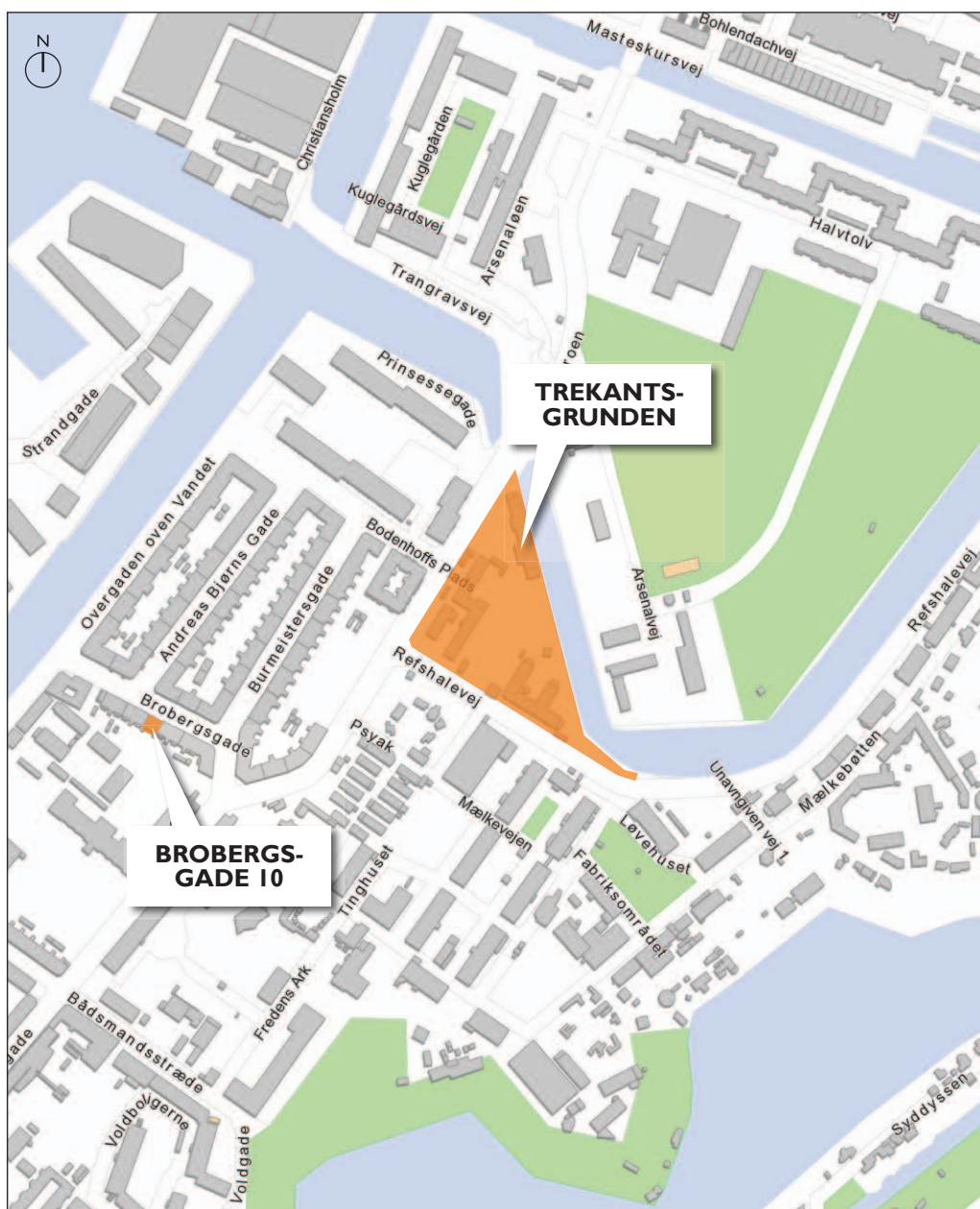
2.1 ADRESSE OG MATRIKELNUMMER

Prinsessegade 74-76, 78-80 og Refshalevej 1
1422 København K

Matr. 578, Christianshavn

2.2 OVERSIGTSKORT

KK-kort 1:5000

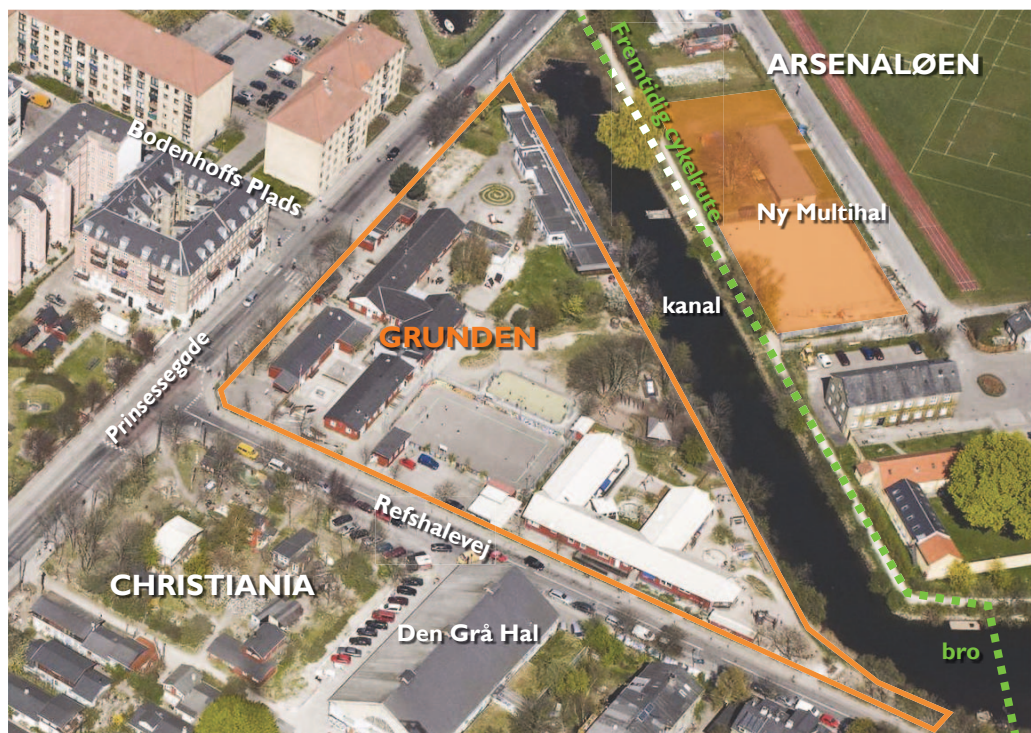

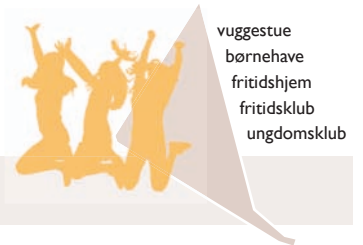
2.3 KOMMUNEPLANRAMMER OG LOKALPLANER

Kommuneplanramme	O2
Lokalplan	33 I, tillæg Holmen I og II
Zonestatus	Byzone
Højst tilladte bebyggelsesprocent	60 % brutto
Højdebegrænsning	To etager med uddnyttet tagetage
Friareal	100 % af etagearealet

2.4 BBR-OPLYSNINGER M.M.

Matrikulært areal	10.821 m ²	
Eksisterende bygninger	Prinsessegade 78-80	614 m ²
	Prinsessegade 74-76	947 m ²
	Refshalevej I	662 m ²
Samlet bebygget areal	2.223 m ²	
Friareal (eksisterende)	8.598 m ²	

2.5 PLANMÆSSIGE FORHOLD

2.5.1. INFRASTRUKTUR – FORHOLD TIL OMGIVELSER, PARKERING, ADGANG

Grunden er kendetegnet ved en meget markant og central beliggenhed på Christianshavn.

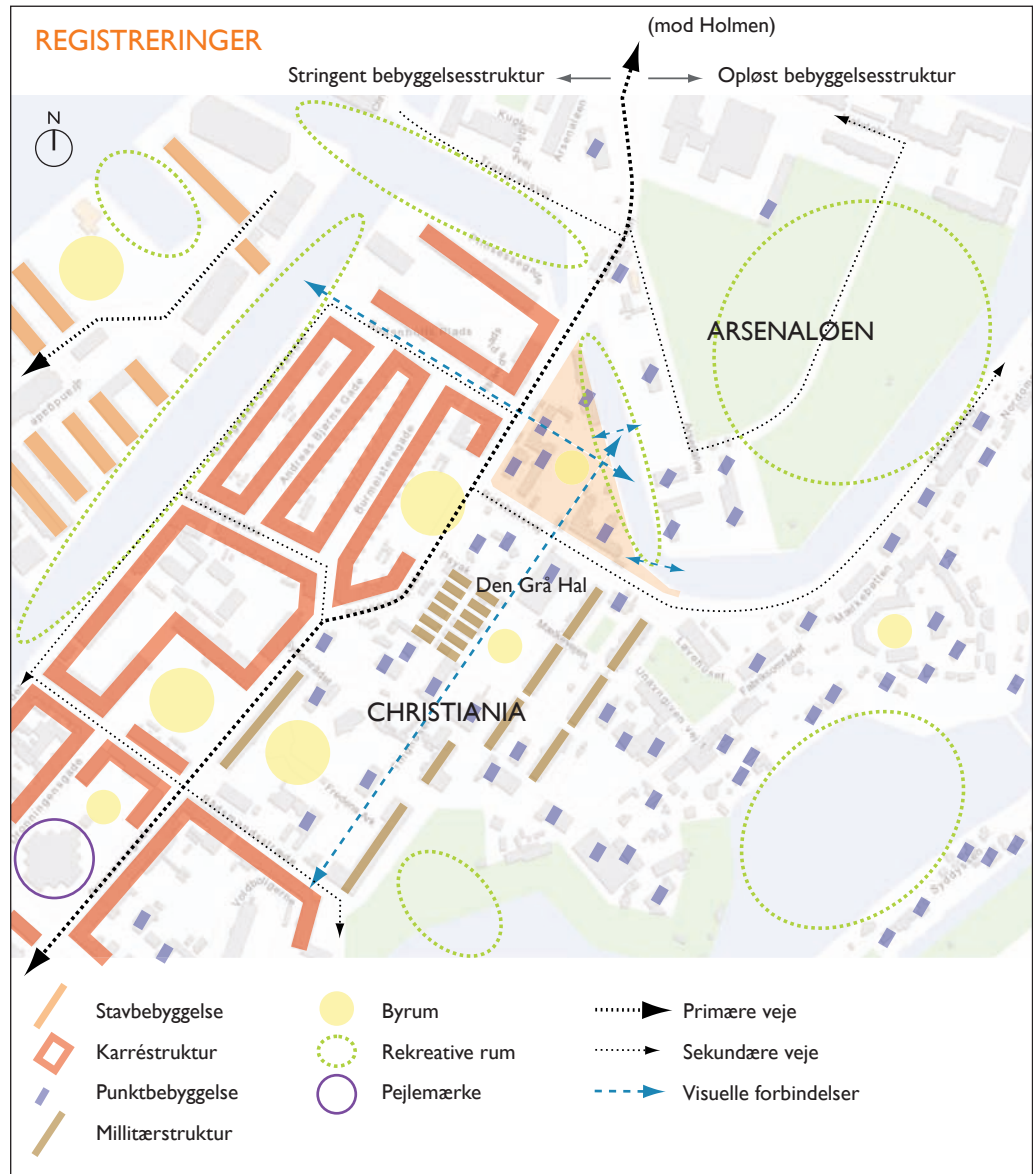
- > Naboskabet til Prinsessegade, som i dag er meget trafikeret med sin adgangsvej til Holmen.
- > Beliggenheden op ad Refshalevej og Christiania: Det er en forudsætning fra Center for Trafik, at indkørsel til grunden skal ske via Refshalevej. Vejen benyttes i dag hovedsagelig af trafik til- og fra Christiania, hvilket medfører kaotiske trafikforhold og uhensigtsmæssig parkering. Indkørsel til grunden skal derfor kunne aflåses for uvedkommende parkering på grunden.
- > Københavns Kommune har en hensigt om, at alle legepladser skal være åbne og tilgængelige for offentligheden. Med en beliggenhed op ad Refshalevej, som i dag er belastet af handel og kriminel adfærd, ser brugerne det som en udfordring. Man ønsker en åbenhed, men har samtidig brug for at afskærme uden at vende ryggen til området. Åbenheden fra udearealerne ud mod det offentlige rum, skal bearbejdes, således at der kan skabes trygge rammer for institutionens brugere. Den offentlige sti ud mod kanalen afskærmes.

2.5.2. BYARKITEKTONISKE HENSYN

Det er vigtigt med høj kvalitet i den landskabelige bearbejdning af områdets ubebyggede arealer.

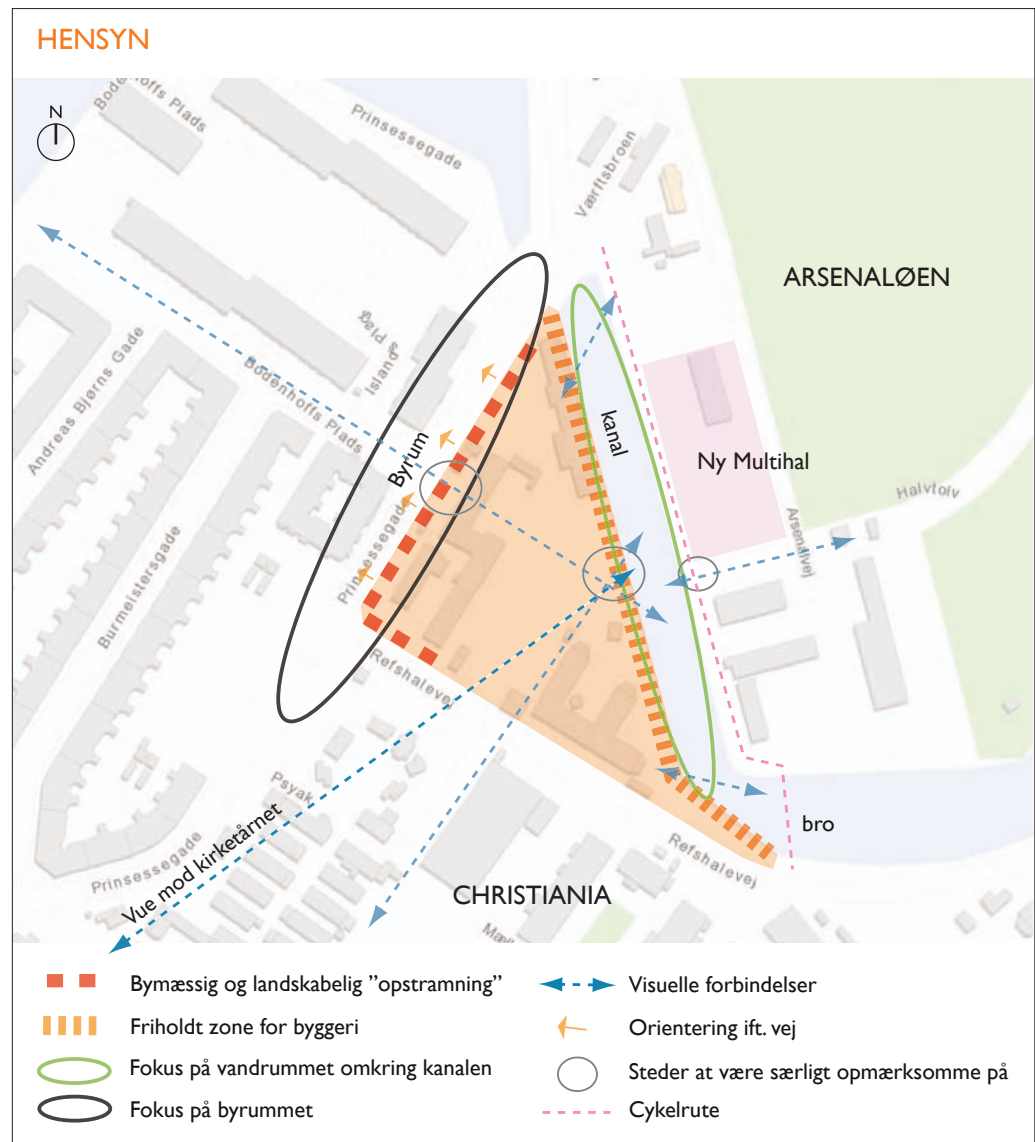
- > Der skal så vidt muligt tages hensyn til større træer på grunden, således at den nuværende grønne karakter fastholdes. (se matrikelkort)
- > Fokus på hele området omkring kanalen, herunder set i forhold til de fremtidige forhold på modsatte side af kanalen – dels fokus på de ubebyggede arealer set i forhold til den nye bebyggelse samt de omkringliggende bebyggelser og byrum.
- > I følge lokalplanen, skal der langs kanalen anlægges en sti med en bredde på mindst 2,5-3,0 m med offentlig adgang. Dette område skal derfor friholdes for bebyggelse.
- > Væsentligt at bevare og styrke den visuelle forbindelse og kontakt mellem ”Trekantsgrundens” arealer og arealet vest/sydvest for Arsenalvej på modsatte side af kanalen. Såfremt bebyggelse placeres mod kanalen bør det være en bebyggelse med åben bebyggelsesstruktur.

Projektet ønskes at forholde sig til karakteristiske sigtelinjer, pejlemærker og bebyggelsesstrukturen i området omkring ”Trekantsgrunden”.

- > De to væsentlige sigtelinjer går fra "Trekantsgrunden" dels ad Bodenholfs Plads mod Christianshavns Kanal, pakhusbebyggelserne ved Krøyers Plads og Inderhavnen dels mod syd vest ad Mælkevejen langs "Den grå hal" og videre ad Fredens Ark på Christiania. Spiret på Vor Frelzers Kirke er synligt vartegn.
- > Vest for "Trekantsgrunden" er bebyggelsesstrukturen karakteriseret ved karrébebyggelse mens bebyggelsen på Christiania og Holmen (syd, øst og nord for "Trekantsgrunden") er præget af åbne bebyggelser – dvs. to forskellige bebyggelsesstrukturer mødes ved "Trekantsgrunden". Christianiaområdet præges af det oprindelige kaserneanlægs regelrette og stramme opbygning, der stadig angiver grundstrukturen i fristadens bebyggelsesplan sammen med mere organiske og ustrukturerede bebyggelser med en stor udstrækning af grønne områder.

Projektet på "Trekantsgrunden" skal danne byrum ud mod Prinsessegade og hjørnet Prinsessegade / Refshalevej, således at der strammes op på vej- og gadeforløbet. Det kan både ske med en bygningsmasse og en landskabelig bearbejdning. Ligeledes skal der sættes fokus på vandrummet omkring kanalen.

Der skal i forbindelse med placering af bygninger, friarealer mv. særligt indarbejdes forholdet til Refshalevej og de udfordringer dette område giver – både trafikalt og brugermæssigt. Der ønskes arbejdet særligt med en 'afskærmning' mod Refshalevej. Afskærmningen skal udformes således, at bebyggelsen signalerer åbenhed udad til, men på samme tid giver mulighed for, at sikre tryghed for institutionens brugere.

De i Lokalplanen definerede ønsker til bebyggelsens ydre fremtræden skal følges.

2.5.3. FRIAREALER

Det samlede friareal på grunden skal udgøre minimum 100 procent af bruttoetagearealet. Dvs. minimum 4.200 m². Der er ønske om at friarealet bliver så stort som muligt.

Til friarealer medregnes de dele af det interne vej- og stinet, der er forbeholdt fodgængere og cyklister. For "Trekantsgrunden" område III i Lokalplanen, gælder, at friarealerne skal anlægges i overensstemmelse med den fastlagte anvendelse og skal være offentligt tilgængelige.

Arealoverslag ved bygning i 1 etage	
Grundareal (afrundet)	10.800 m ²
Bebygget areal	4.200 m ²
Sti langs kanalen (anslået)	700 m ²
Parkering, tilkørsel, skure m.m. (anslået)	500 m ²
Friareal	5.400 m ²

Arealoverslag ved bygning i 2 etager (eksempel)	
Grundareal (afrundet)	10.800 m ²
Bebygget areal	3.000 m ²
Sti langs kanalen (anslået)	700 m ²
Parkering, tilkørsel, skure m.m. (anslået)	500 m ²
Friareal	6.600 m ²

Endvidere henvises til Lokalplanens § I Ubebyggede arealer.

2.5.4. TRAFIK OG PARKERING

Kørselsadgang til grunden sker via Refshalevej, hvor der vil være ind- og udkørsel. Parkering skal etableres på egen grund. Det skal sikres, at det kun er institutionens brugere, der kan anvende adgangsveje samt parkering på egen grund.

PARKERING

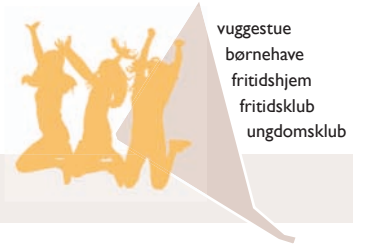
Der er foretaget en trafiktælling i februar 2012 – rapport vedlagt.

Der skal der etableres 8-10 p-pladser.

P-pladser skal generelt udformes så de kan anvendes til andre funktioner, såfremt der ikke i løbet af hele dagen ikke er behov for parkering. Asfaltareal kan optegnes med baner til skater, parkour, boldspil mv.

FODGÆNGERE OG CYKLISTER

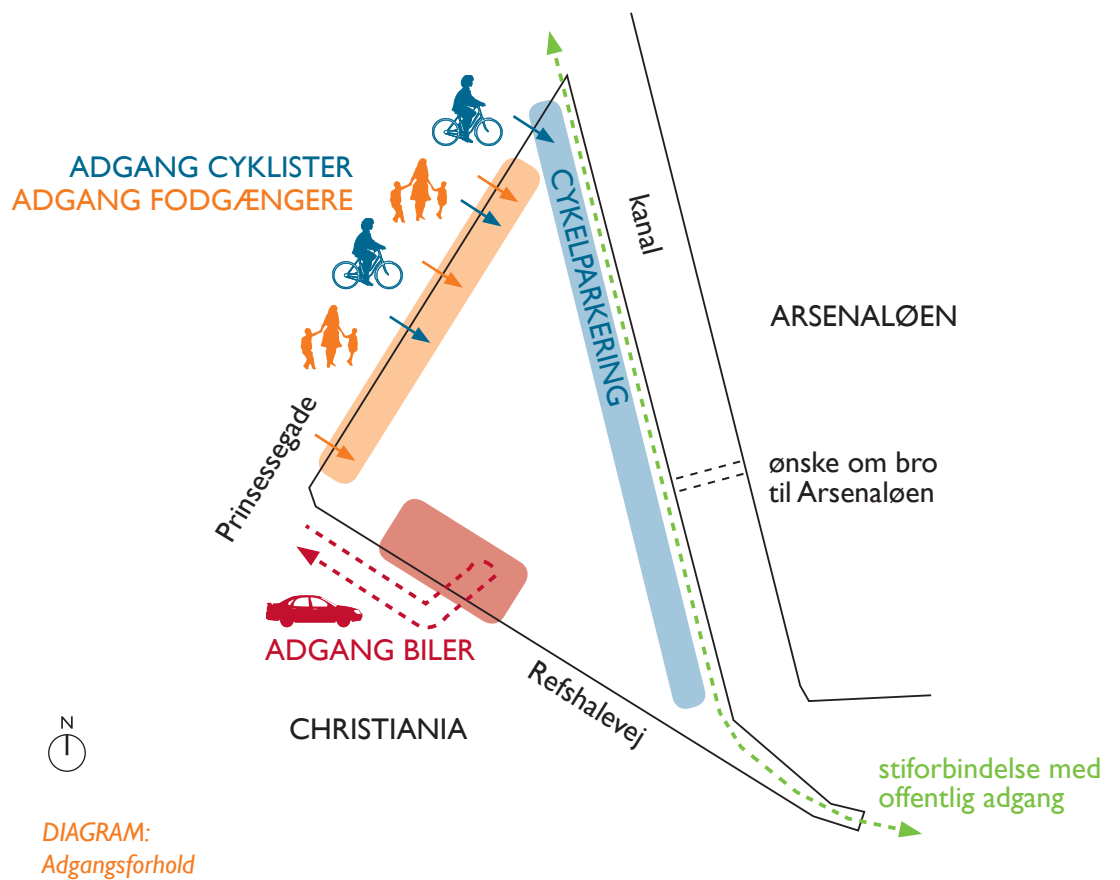
Der skal sikres tryk adgang til grunden for fodgængere og cyklister. Den offentlige sti langs kanalen ind tænkes i ankomstforholdene. Der skal sikres hensigtsmæssige cykel-parkeringsforhold, herunder overdækning og plads til kassecykler.

Cykelparkering til 150 cykler samt 30 pladser til ladcykler/anhængere heraf 50 % overdækket iht. Kommuneplanen.

INDGANGE

Der skal være tydelige indgange til enhederne. Til småbørnsinstitutionen ønskes flere indgange, og til fritidsdelen en fælles indgang(?).

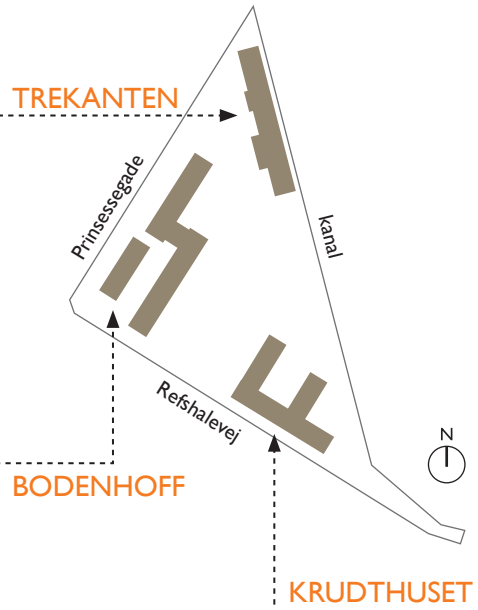

2.6 EKSISTERENDE FORHOLD

EKSISTERENDE TEGNINGER

Scannede tegninger vedlagt som bilag.

OVERSIGTSFOTOS

OMRÅDEFOTOS

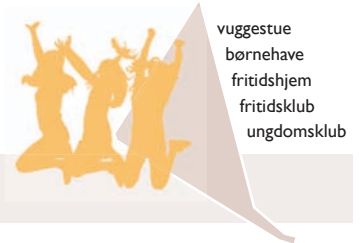
View fra hjørnet af Prinsessegade og Refshalevej

View fra Refshalevej (set fra øst mod vest)

View fra Værftsbroen

2.7 DEKLARATIONER OG SERVITUTTER

Der er tilslutningspligt for fjernvarme leveret af Københavns Energi. Alternativ energiforsyning forudsætter dispensation i henhold til Varmeforsyningsloven.

Der foreligger ikke oplysninger om tinglyste servitutter eller deklARATIONER vedrørende sikring af ledninger.

2.8 FORUNDERSØGELSER

2.8.1 GEOTEKNISKE UNDERSØGELSER

Der er udført 14 stk. geotekniske borerer jævnt fordelt på grunden til undersøgelse af funderingsforhold og jordbundsforhold.

Der er generelt dårlige jordbundsforhold med blandet fyldjord og stærkt sæt-ningsgivende tørve- og gytjeflejringer i varierende dybder mellem 2,0 og 3,6 meter.

Funderingsdybder varierer mellem 2,1 og 3,8 meter under terræn. Grundvand er pejlet i varierende dybder under terræn mellem 1,4 og 3,5 meter. Der skal således påregnes fundering under grundvandsspejl i nogle områder.

Geoteknisk rapport er vedlagt som bilag.

2.8.2 MILJØTEKNISKE UNDERSØGELSER

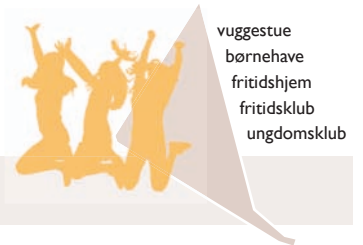
Der er udtaget jordprøver i forbindelse med de geotekniske undersøgelser, til undersøgelse af de forureningsmæssige forhold i jorden.

I en enkelt boring er påvist svag petroleumsforurening i fyldjorden, som tilskrives et tidligere overfladespild. Forureningen er ikke speciel kraftig og er afgrænset af de nærliggende borerer. Det må påregnes at denne forurening skal afgrænses mere præcist og bortgraves i forbindelse med opførelsen af den nye institution. Det kan ikke udelukkes at der optræder andre forureninger som følge af overfladespild på grunden.

På den øvrige del af ejendommen er der kun påvist svag forurening på niveau med hvad der normalt træffes i fyldjord i København.

Sammenfattende er det konkluderet, at forureningsniveauet på grunden er lavt og at der ikke ved et kommende nybyggeri vil være væsentlige meromkostninger til håndtering af forurenede jord.

Notat vedr. miljøteknisk undersøgelse er vedlagt som bilag.

2.8.3 BYGNINGSSCREENING

Der er udført en screeningsundersøgelse af alle eksisterende bygninger på matriklen med henblik på at kortlægges eventuel tilstedeværelse af PCB, asbest og bly i maling.

Der er kun konstateret PCB-mistænkelige materialer i form af ældre vinduers glaslim (ikke fugemasser). Tilstedeværelsen af PCB kan ikke erkendes før vinduerne er taget ud og brugerne har forladt bygningen. Ved nedrivning bør vinduerne stilles til side og siden undersøges for eventuel forekomst af PCB.

Der er ikke konstateret asbest i de undersøgte områder. Undersøgte områder er rørbøjningsisolering, vægfliseklæbere, gulv-bitumenklæbere, gulvstøbninger, loftsplader og vægplader. Der er mistanke om asbest i aftrækskanaler, men disse er ikke undersøgt.

Der er konstateret bly-holdige malinger i flere bygninger. Der er desuden registreret blyholdige taginddækninger.

Rapport vedr. miljøregistrering er vedlagt som bilag.

2.8.4 TRAFIKUNDERSØGELSE

Der er gennemført en trafikundersøgelse omkring de nuværende institutioner på Prinsessegade. Undersøgelsen har omfattet trafik til og fra institutioner, herunder fodgængere, cykler og biler. Undersøgelsen er foretaget over én dag med hovedvægten lagt på de travle morgen- og eftermiddagstimer.

Undersøgelsens formål har været at kortlægge den nuværende trafiksituation omkring de nuværende institutioner på Prinsessegade, der rummer i alt ca. 380 børn for derved at give mulighed for at skønne den fremtidige trafikbelastning omkring den nye institution med i alt ca. 620 børn.

Notat vedr. trafiktælling er vedlagt som bilag.

3. BYGGEPROGRAM

3.1 FUNKTIONER, FACILITETER OG FYSISKE RAMMER

3.1.1 PROGRAM

Institutionen på Trekantsgrunden består af 28 grupper i alderen 0-18 år fordelt på:

11 vuggestuegrupper	132 børn	12 børn pr. gruppe
6 børnehavegrupper	132 børn	22 børn pr. gruppe
6 fritidshjemsgrupper	144 børn	24 børn pr. gruppe
5 fritidsklubgrupper	170 unge	35 unge pr. gruppe
1 ungdomsgruppe - integreret	40 unge	35 unge pr. gruppe
I alt 28 grupper inkl ungdomsklub	618 børn og unge	

3.1.2. FUNKTIONER

Enhederne har formuleret tanker, ønsker og pædagogisk praksis, som kendetegner den enkelte enhed. Dette er afsættet for den mangfoldighed, der ønskes samlet i en helhed under forståelsesrammen "landsbyen", inspireret af lokalmiljøet på Christianshavn og den samhørighed der i øvrigt opleves i lokalsamfundet.

Overordnet ønskes bebyggelsen disponeret således, at de enkelte afdelinger opnår karakter af "egne hjemmeområder".

Tænk praktisk og robust!

Bygningerne skal indrettes med gode materialer og rum af varieret karakter. Bygningerne skal være robuste og været udført i materialer der kan tåle slitage og blive brugt. Gerne et lyst og venligt miljø.

Det er et ønske, at enhederne ikke har lange gange, men fokus på små nicher og kroge, hvor børnene kan finde sammen parvis eller i mindre grupper. En fordeling af store og små rum.

SMÅBØRNSINSTITUTIONEN - VUGGESTUE OG BØRNEHAVE

Hver af de to enheder består af 5-6 vuggestuegrupper og 3 børnehavegrupper. Den enkelte enhed ønskes opdelt i ca. 4 undergrupper (2 grupperum om et toilet/puslerum), hvilket er den størrelse, der er overskuelig for både børn og voksne.

I vuggestuen indrettes hvert grupperum til 12 børn, og i børnehaven indrettes hvert grupperum til 22 børn.

De to integrerede småbørnsenheder skal disponeres, så det fælles produktionskøkken er beliggende centralt i forhold til, at det skal anvendes af begge enheder som et fælles køkken.

Garderoben skal tænkes som et rum indrettet til at få tøjet af og på, samt en god overlevering fra forældre til personale. Der skal være "ro" i garderoben og rummet skal ikke kunne anvendes til flere formål på en gang. Placering af garderoben skal først og fremmest tænkes funktionelt i forhold til udeareal/grupperum, da denne funktion benyttes over hele dagen. Relationen/nærheden til indgangen er mindre vigtig. Der skal tilgodeses mulighed for, at forældre kan mødes med andre forældre og pædagoger i forbindelse med aflevering og afhentning af børnene.

I nærheden af indgangen skal der være plads til afsætning af bil, barnevogn og cykel.

Spisning og tilberedning af mad vil være en central del af dagligdagen i huset. I forbindelse med produktionskøkkenet ønskes et samlingsområde indrettet som et hjemligt miljø til brug ved morgen åbning – hvor der ikke er så mange børn og igen om eftermiddagen inden børnene bliver hentet. Det er også her forældrene mødes og taler med de andre forældre, pædagoger og børn.

Samlingsområdet ønskes dimensioneret så der kan sidde 20-30 børn og spise samt til fælles samling og leg.

Det fælles produktionskøkken ønskes centralt placeret mellem de to enheder, tæt ved indgangen, så det er synligt for både børn og forældre og giver mulighed for at opleve duften af mad under tilberedning.

Pædagogiske køkkener med bordplade, vask, opvaskemaskine, ovn mv. til de to enheder indrettes i tæt forbindelse og med udsyn til produktionskøkkenet så børnene kan følge med i, hvad der foregår i køkkenet. Børnene skal opleve duften fra køkkenet, måske spise en bolle og tale med køkkenpersonalet. Børnene skal også kunne tage aktivt del i madlavningen ved fx at være med til at skære gulerødder mv.

Den varme og kolde mad til vuggestue- og børnehavebørnene produceres i det centrale produktionskøkken, hvorfra maden bringes over i de enkelte grupper, hvor børnene spiser. Krav fra levnedsmiddelkontrollen - både hvad angår tilberedning af varm og kold mad samt transport af tilberedt mad fra køkkenet til grupperum - skal overholdes. Der må ikke transporteres mad via udvendige arealer.

Det fælles kontor for de to pædagogiske ledere ønskes indrettet i forbindelse med indgangsområdet og det fælles samlingsrum, for derved at være synligt og tilgængeligt for både børn, forældre og personale.

> Garderobe

Garderaber ønskes opdelt i mindre enheder gerne med to grupperum som deles om et garderobeområde.

Der skal være mulighed for at komme ind med våde sko – både ved fra ankomst indgangsparti og legeplads.

Ved placering af garderaber skal det sikres, at der ikke bliver gennemgang med våde sko i gruppeområde og øvrige rum i enheden. Rummet ønskes anvendt til andre formål og der kan eventuelt opsættes klapborde, være karnapper man kan sidde i mv. Vuggestuebørn skal selv kunne nå deres tøj for derved at blive selvhjulpne.

> Grupperum

For vuggestuedelen ønskes grupperum indrettet at de to og to deler fælles pusle-/toiletrum. Børnehavedelen ønskes indrettet med eget toiletrum for hver gruppe. Grupperum indrettes udvalgte steder med mulighed for sammenlægning af grupperummene, for derved at skabe fleksible opdelinger af børnegrupper da aldersfordelingen hele tiden ændrer sig. Samtidig vil det give mulighed for at etablering af større rum.

Grupperummene indrettes mulighed for hyggelige stillerum, hvor der kan læses historier og hygges, men samtidig skal der være plads til leg, spisning og fordybelse. Stillerummene ligger i direkte forbindelse med grupperummet.

Grupperummene ønskes indrettet med forskelligt fokus/inventar, så der inviteres til at grupperne besøger hinanden indbyrdes, fx:

- IT-rum
- Læserum/bibliotek til børnehaven
- Lytterum til musik og historiefortælling
- Legekøkken, dukker, rollelegerum
- Legorum

Grupperum til vuggestuebørn ønskes placeret i stueplan med udgang til legeplads, og gerne med en overgangszone med terrassebelægning og overdækning/læ/vinterstue. Med dette tænkes, at børnene let kan komme ud og ind fra grupperummet til en nærhedszone – eget hjemmeområde inden man bevæger sig ud i det fælles legeareal.

> Puslerum og toilet

Der indrettes pusle-/toiletrum til deling af to grupperum. Der skal være forrum fra grupperum med håndvask af hygiejne årsager. Puslerummene ønskes indrettet med

dagslys og gerne med mulighed for at åbne et vindue. Nem adgang for at få bleaffald i affaldscontainere. Rummene indrettes endvidere iht. ”Byggeprogram for Daginstitutioner 2011”.

> Krybberum

Der skal indrettes mulighed for at sove til middag for vuggestuebørnene. De mindste børnehavebørn skal også have mulighed for at hvile. Krybberum ønskes indrettet hensigtsmæssigt i nærheden af, hvor børnene og personale opholder sig, således at det er overskueligt for personalet at komme til og fra krybberum fra det sted, hvor de passer de øvrige børn. Krybberum skal placeres væk fra legeplads, således at børn der ikke skal sove fortsat kan lege uforstyrret.

Liggerum skal være opvarmede rum udført i bygningskroppen, således at madrasser og dyner ikke er kolde.

> Gangarealer/fællesrum

Gangarealer/fællesrum må gerne være zoneopdelt, således at der er mulighed for forskellig leg, aktiviteter og hyggeområder.

Mulighed for kreativ udsmykning, miljø og atmosfære der udstråler, at det er børnenes sted. Plads til dokumentation og udstilling af børnenes produkter. Indendørs natur – planter, drivhuse, orangeri, akvarier mv.

Såfremt enheden indrettes i flere etager ønskes enkelte områder indrettet med dobbelthøje rum, således at man kan følge med i hvad der sker i etagen over. Der skal tages særligt hensyn til akustik ved dobbelthøje rum. En trappe i disse rum indrettes med mulighed for at samles flere til en lille forestilling, klatremulighed – et element der opfordrer til at kroppen kommer i spil.

> Værksteder – fællesrum m.v.

De to enheder indrettes med et udbud af værksteder af forskellig karakter og størrelse, såsom:

- Basisværksted til kreative aktiviteter. Indeholder vask.
- Rytmik-/tumlrum til motoriske aktiviteter.
- Vådtrum (vandlegerum, der også kan være et børnetoilet og et puslebord)
- Puderum eller tarzanrum til vilde lege

> Vækstrum i forbindelse med gang

I forbindelse med enhederne ønskes indrettet vækstrum – uopvarmet drivhus, som kan forlænge udeophold forår og efterår. Her kan man få ekstra glæde af dagslyset hen over hele dagen. Og der gives mulighed for at arbejde med andre pædagogiske tiltag.

Vækstrummet ønskes indrettet i forbindelse med enheden og med adgang indefra. Gerne som en del af hovedadgangen således at værksthuset bliver en aktiv del af hverdagen. Overflader udføres i robuste materialer, således at de kan tåle at børnene eksperimenterer med vand, maling, spireforsøg mv.

FRITIDSHJEM, FRITIDSKLUB OG UNGDOMSKLUB

De 0. og 1. klassesbørn der benytter fritidshjemmet afhentes af pædagogerne ved den nærliggende Christianshavn Skole. Større elever forventes at komme på cykel eller til fods.

Der skal derfor skabes gode og centralt beliggende ankomstområder, med mulighed for at komme af med cykler.

Til fritidsdelen ønskes gerne en central hovedindgang.

Ankomstområdet indrettes så det første indtryk er ro og afslappethed.

> Adgang og garderobe

Adgang til de tre enheder ønskes direkte fra udearealer – med tanke på at cykler afsættes ved kanalen. Der etableres markerede indgange til hver af de tre enheder. Garderobezone i de tre enheder skal placeres så det ikke forstyrrer øvrige aktiviteter.

Indgange indrettes med plads til overtøj og skoletasker og placeres centralt med adgang fra indgang og udearealer, gerne indrettet med tørrerum, så vådt tøj kan holdes ude af husets øvrige lokaler. Garderober skal rumme plads til ekstra tøj, overtøj, cykelhelme og skoletasker. Nøgleløse værdibokse (til mobil tlf., penge mv.). Der skal endvidere indtænkes plads/hylder til sportstasker m.m.

Der skal være let adgang til toiletter for de børn, der opholder sig udendørs, så de ikke igennem huset.

Toiletter indrettes som adskilte drenge- og pigetoiletter i alle 3 enheder.

> Grupperum, ophold, værksteder - generelt

For de større børn, skal der være rum af forskellig karakter, størrelse, lysindfald, med mindre rum og større rum. En variation af værkstedsrum og fordybelsesrum, sociale rum samt rum, hvor man kan slappe af efter en lang dag i skole og eventuelt have mulighed for lidt lektiehjælp.

De sociale liv kan dyrkes omkring fællesskabet i køkkenet, større og mindre grupperum, værksteder med håndværk herunder systue og snedkerværksted.

Enhederne i fritidshjemmet indrettes med fællesrum/fordelingsrum til legerum – hvor man kan samles i mindre grupper med en fast voksen.

Grupperum, større og mindre rum, skal indrettes til at kunne anvendes fleksibelt til puderum, dukker, byggerum, værksteder, bibliotek, multimedie, lektielæsning ro og fordybelse samt fællesskab mv.

Der skal indrettes nicher, hvor 5-6 børn kan sidde og fordybe sig.

> Værksteder i grupperum

Værksteder ønskes indrettet til de store børn og skal vække nysgerrigheden til at lære mere og give en styrket faglig indsats.

Værksteder indrettes fleksible og med fokus på værksteds karakter – med vand og el.

1-2 værksteder i hver enhed indrettes til henholdsvis:

- Træværksted – træ/male/vask/naturværksted
- Syværksted – håndarbejde/design.

> Et areal til bordfodbold, wii m.v.

En lille sal til bevægelse – evt. i sammenhæng/overgangen mellem de to enheder.

> Køkken

Duften af mad og det at tilberede mad er en vigtig del af pædagogikken og er det sted i huset, hvor børnene og pædagogerne kan samles på tværs af interesser og aldersgrupper. I fritidshjem og klub indrettes et køkken i hver enhed som pædagogiske værksteder. Køkkener anvendes også ved morgenåbning. Maden tilberedes i fællesskab af børn og pædagoger og vil være i form af lette kolde og varme retter – mad som vi laver hjemme.

Køkken og fællesrum til spising ønskes placeret i et stille område uden for meget gennemgang. Der skal ved indretning af køkkenet være tænkt på brandforhold i form af afskærmning mod flugtveje mv. Fra køkken/spiseområdet ønskes udgang til terrasse/udeområde med plads til borde/bænke for 25-30 børn. Fra terrasse ønskes adgang til udeareal, evt. via trappe.

> Særligt for fritidsklub

Klubben indrettes med 3 grupper (fritidsklub, juniorklub samt modtagelse af de yngste ved overgange) og med følgende funktioner:

- Køkkenet med nærdepot.
- Café/bar/lektiecafé, centralt placeret og indrettet som "diner".
- Områder med mulighed for at samles i mindre grupper på 5-6 personer.
- Mindre bibliotek/multimedierum, med mulighed for lektielæsning, ro og fordybelse indrettet i et område uden gennemgang.
- 1-2 værksteder (gerne sammenhængende) eventuelt fælles med fritidshjemmet til træ/male/vask og håndarbejde/sy. Værksteder indrettes som funktionsrum med vask og nødvendigt antal el udtag, således at funktionen af rummet kan ændres.
- Et areal til bordfodbold, wii m.v.
- En lille sal til bevægelse – evt. fælles med fritidshjemmet.

Toiletter skal placeres i nærheden af grupperum og være opdelt i pige- og drenge-toiletter.

Værksteder og fællesrum ønskes indrettet synlige med let tilgængelighed i forhold til ud-/indgange, mens cafémiljø, IT samt sociale rum gerne ses i områder uden for meget gennemgang.

Byggeriet udføres i flere etager, og der ønskes direkte tilgængelighed fra udearealer på terræn til funktioner på etager, gerne i form af bakker/trapper m.v.

FÆLLESRUM FOR HELE KLYNGEN

Der ønskes indrettet et større samlingsrum med plads til ca. 150 personer. Rummet skal kunne bruges til at samles til personalemøder, forældremøder, fester, gymnastiksal/tumlesal, musik m.m. Rummet ønskes udformet med oplukkelige partier i facaden, så bygningen om sommeren kan åbnes op mod udearealerne. Dette vil skabe flydende overgange mellem ude- og indearealerne.

Rummet skal kunne anvendes til flere formål på samme tid og derfor ønskes mulighed for opdeling af rummet 1/3 + 2/3. Rumhøjde afpasses til formålet. Rummet skal kunne lukkes af mod tilstødende områder, således at der sikres ro resten af huset samtidig med at rummet anvendes.

PERSONALE - SYNLIGHED OG ARBEJDSRO

Kontorer til klyngeleder og administration skal have en central placering, således at ledelsen er synlig og tilgængelig for både forældre, børn og personale. Der skal samtidig sikres arbejdsro og hensigtsmæssige arbejdsmiljøforhold.

De to pædagogiske ledere i småbørnsdelen skal dele kontor. De to pædagogiske ledere i fritidsdelen vil ligeledes dele kontor.

I forbindelse med kontorerne skal der indrettes et samtalerum. Dette skal placeres, således at det er muligt at opnå en vis diskretion – et privat rum samt møderum til ca. 6 personer.

Personalegruppen består af følgende:

- personaler i vuggestue og børnehave	62
- personaler i fritidshjem	15
- personaler i fritidsklub	9
- personaler i ungdomsklub	2
- gårdmænd	3
- rengøring	4
- pæd. ledere	4
- klyngeleder	1
- kontoransatte	2
I alt	102

Rengøring m.v.

Rengøringsrum skal placeres hensigtsmæssigt i forhold til brugsrum og niveauspring.

FLEKSIBILITET

Det er vigtigt, at enhederne tænkes fleksible, således at de kan forandres i takt med eventuelle ændringer børnenes alderssammenhæng samt øvrige ændringer i behov og ønsker der måtte opstå med tiden.

Der skal især være fokus på, at de to integrerede småbørnsinstitutioner løbende kan indrettes fleksibelt i forhold til skiftende behov for henholdsvis vuggestue- og børnehavepladser.

I fritidsenhederne indrettes med fleksibilitet, så rummene opleves med en mangfoldighed og forskellighed – en blanding af små rum, nicher og større rum.

OVERGANGE

Børnene starter som små og vil have deres dagligdag på matriklen, indtil de går ud af ungdomsklubben. Det er derfor vigtigt, at overgange fra de enkelte enheder opleves som både glidende og samtidig vækker ens nysgerrighed for det nye ukendte. Børnene skal opleve, at der sker en udvikling og en differentiering i deres tilbud. Dette opnås ved at skabe et spændende miljø omkring børnene, hvor de enkelte enheder både kan fungere sammen og hver for sig. Enhederne skal give børnene en oplevelse af tryghed og udfordringer i nøjagtig den balance, som børn på forskellige alderstrin har brug for.

3.1.3. UDEAREALER

GENERELT

Udearealerne ønskes indrettet så naturen fortsat spiller en væsentlig rolle i indretningen og brugen – i form af varieret terræn med naturlig vegetation, træer, buske udnyttelse af solorientering m.v.

Ligeledes skal kanalen fortsat have en central rolle i oplevelsen af udearealerne, og gerne kunne inddrages i det daglige liv.

Udearealerne ønskes indrettet med variation i terræn – bakker m.v. og gerne med materialer som kan tåle at patinere og som har en karakter af natur. Der ønskes udeværksteder, bålplads mv. Krav vedrørende sikkerhed skal medtænkes.

Udearealer ønskes indrettet, således at alle aldersgrupper tilgodeses og udfordres. Der skal være plads til inklusion, hvilket skal give mulighed for forskelligheder – piger/drenge, stille børn, fysiske børn mv.

Legepladsen indrettes med mulighed for:

- > Bevægelse og motorik – klatre, boldspil, sandkasse, asfaltbane mv.
- > sociale kompetencer – redegynger, klatreredskeer til mange børn, boldspil.
- > naturoplevelser – træer, buske, vand, haver, græs.
- > træning af sociale kompetencer: rumopdeling som understøtter børns behov for at lege i mindre grupper.

Rum ud mod legeplads ønskes udformet med mulighed for at åbne op, således at uderummet om sommeren kan inddrages til værksteder, ophold mv. Bygninger ønskes udformet med en aktiv facade, hvor der kan udfordres til fysisk aktivitet, klatrevæg mv.

I forbindelse med hjemmeområderne ønskes direkte adgang til udeområder, med en privat overgangszone inden man går ud i den større fælles legeplads. Den private overgangszone skal danne læ mod vejr og vind, samt give mulighed for at danne plantebede, sandkasser, bord og bænk, udeværksted, ophold / fællesskab i godt og dårligt vejr.

Udearealerne indrettes multifunktionelt – med græsplæne, bakker, asfalt mv. Der skal etableres tilstrækkeligt med skure til opbevaring af legeredskaber, mooncars m.v.

SMÅBØRNSINSTITUTIONEN - VUGGESTUE OG BØRNEHAVE

De små i vuggestuen og børnehaven skal have en tryk legeplads med stor sikkerhed. Overgangen til den øvrige legeplads skal være afskærmet – gerne udformet så det indgår naturligt i indretningen.

Vuggestuebørnene skal have mulighed for frit at kunne løbe ud og ind fra legepladsen. Denne aldersgruppe skal ved indretning af legepladsarealet udfordres på motorikken, sanserne og nysgerrigheden.

Der ønskes en legeplads, der signalerer en grøn oase i storbyen. Der skal være beplantning til at gemme sig i, skovbund med insekter, græs, bakker, træstammer, objekter fra naturen til motorisk udfordring. Endvidere duftområder og køkkenhave hvor børnene selv kan være med til at dyrke den mad som tilberedes.

Udearealerne skal kunne bruges året rundt – også i dårligt vejr. Der ønskes overdækkede arealer, mulighed for opsætning af solsejl m.v. når årstiden og vejret gør det nødvendigt. Der er ikke ”dårligt vejr”, kun indretningen af udearealerne sætter begrænsninger.

Der ønskes en zoneopdeling af udearealerne, med mulighed at udfordre og beskytte for det lille vuggestuebarn og store børnehavebørn, men også indrettet i forhold til sikkerhed og personale ressourcer.

Udearealerne for denne børnegruppe skal være afskærmet således at barnet ikke kan

løbe væk. Denne afskærmning kan bestå af bander, udformning af terræn, beplantning mv. Udearealerne må ikke være så uoverskueligt, at man som personale vægter ikke at gøre brug af udearealet på grund af manglende børnesikkerhed.

FRITIDHJEM, FRITIDS- OG UNGDOMSKLUB

Udearealerne i fritidsdelen skal kunne rumme behov for børn mellem 6-18 år. Arealet skal kunne zoneopdeles, således at der er plads til mange forskellige udfoldelsesmuligheder, motoriske udfordringer og rum til stille aktiviteter og fordybelse. Terrænet ønskes indrettet med mulighed for at løbe på skøjter, cykel, mountainbikes osv. i forskellige niveauer. Asfaltbaner til brug for leg hele året – hinkeruder, styler mv. Klatrevægge, udekøkken, bålplads. Der skal ude på legepladsen installeres el-udtag til fleksibel brug af området samt vandposter.

Der ønskes mulighed for boldspil. Denne aktivitet er dog pladskrævende, og der gives mulighed for at der kan indrettes boldbane inkl. Boldbur på tagflader. Dette giver samtidig mulighed for at de større børn kan have et sted for sig selv. Eventuelle tagterrasser ønskes indrettet med mulighed for aktiviteter til bevægelse og oplevelse især haver og tagcafé.

Der ønskes en vis grad af overdækning i terræn, således at det er muligt at opholde sig udendørs i dårligt vejr. Uderum ønskes orienteret væk fra Refshalevej. Dog kan boldbur godt placeres her.

Der ønskes gerne små individuelle gårdrum til enhederne.

Fælles bålplads og fælles udekøkken.

AFFALD

Affaldsbeholdere skal placeres funktionelt i forhold til de alle enheder. Der skal i forbindelse med produktionskøkkenet være en hensigtsmæssig arbejdsgang for håndtering af affald. Afhentning af affald skal ske via adgangsvejen fra Refshalevej.

Kommunen stiller følgende krav til beholdere m.m. for institution med 618 børn

- > 1 stk. vipcontainer eller 15 stk. containere á 660 liter til dagrenovation (med 1 tømning pr. uge)
- > 3 stk. containere á 660 liter til pap
- > 1-2 stk. containere á 660 liter til papir

- > 1 stk. posestativ til blød plast
- > evt. 1 stk. container á 240 liter til jern og metal (hvis institutionen anvender en del dåser)
- > evt. beholder til glas (hvis institutionen anvender mange glaskonserves)
- > evt. posestativ til plastdunke (hvis institutionen anvender mange dunke)
- > evt. plads til elektronik (skal stå overdækket) og storskrald

Indretning

- > Beholderne skal stå med den brede side ud af (så låget kan åbnes og klistermærket på toppen kan læses).
- > Der skal være lys (om vinteren)
- > Op til 2,2 m i højden
- > Mellemgangen/manøvrearealet mellem beholderne skal være min. 1,2 m
- > Der skal være fast belægning.

Adgangsvej

- > Fast belægning max 10 % hældning.

Generelle myndighedskrav i forbindelse med afhentning af affald

- > Bygningsreglementet af 2010, særligt kap. 8.7., som indeholder bestemmelser om indretning af affaldsrum, skakter og adgangsveje.
- > Arbejdstilsynets anvisninger, særligt kravene i At-vejledning D.24 Juli 2009, "Indretning og brug af dagrenovationsystemer", som slår fast, at affald ikke må bæres, men skal transporteres på hjul eller med andre hjælpemidler.

Yderligere oplysninger om adgangsveje og mål

<http://www.kk.dk/Borger/Miljoe/Affald/TilVicevaerterEjendomsadministratorer/Maal-Data.aspx>

3.1.4 RUMOVERSIGT

Følgende rumoversigt er en anskueliggørelse af funktioner fordelt på de enkelte enheder, og er et supplement til basis rumlisten fra ”Byggeprogram for Daginstitutioner 2011” Appendiks 8.1.

SMÅBØRNSINSTITUTIONEN - VUGGESTUE OG BØRNEHAVE -17 GRUPPER - 264 BØRN - 2 ENHEDER

Funktion	Vejl. min. arealer	Antal rum	Netto m ² i alt	Antal personer	Bemærkninger
Vindfang	>1 m ²				Indgang fra p-plads/afsætning.
Garderobe	Ca. 14 m ² pr. grp. svarende til 120 m ² pr. enhed.	8/9	238 m ²	Indrettes til deling mellem 2 grupper	Indrettes med adgang fra indgang samt adgang til legeplads
Toilet/puslerum - vuggestue	Ca. 12 m ² pr. grp.	5-6	ca. 60 m ²	Indrettes til deling mellem 2 grp. I alt 24 børn.	Indeholder 2 børnetoiletter og 3 pusleborde. Ét puslerum i hver enhed indrette med bruseplads
Toilet - børnehave	Ca. 12 m ² pr. grp.	6	ca. 72 m ²	Indrettes pr. grp. I alt 22 børn	
Forrum ml. grupperum og puslerum					Kan været en del af gangareal. Kræves pga. hygiejne. Indrettes med vask.
”Udetoilet”	1 stk. pr. 5 grp. á ca. 2,5 m ²	3-4	ca. 10 m ²		Indrettes i forbindelse med garderobe og med mulighed for anvendelse når man er på legeplads
Handicaptolet	5 m ²				Der indrettes 1 pr. etage iht. BR10.
Grupperum inkl. hvilerum	Pr. grp. 44 m ² / 3 m ² pr. barn i børnehave og 2 m ² pr. barn i vuggestue	17	748 m ²	12 børn pr. grp i vuggestue og 22 børn pr. gruppe i børnehave.	Mellem udvalgte grupperum udføres foldevæg/døre til fleksibel sammenlægning af rum.
Fællesrum/ værksteder/ pæd. køkken	10 m ² pr. grp. svarende til 85 m ² pr. enhed	2	170 m ²		1 pæd. køkken pr. enhed. 1 værksted pr. enhed.
Liggerum				88 pladser	Indrettes i nærheden af grupperum. Indrettes til antallet af vuggestuebørn. 8 krybber pr. grp.
Nærdepot	3 m ² pr. stk.	9	27 m ²	Indrettes til deling mellem 2 grupper	Nærdepot indrettes i forbindelse med grupperum, evt. i form af skabe el. lign.

Fællesdepot	4 m ² pr. grp.		68 m ²		Indrettes i hver enhed samt hver etage. Hensigtsmæssig placering og adgang med paller m.v.
Rengøringsrum	4 m ² pr. 5 grp.	3/4	14 m ²		Indrettes på hver etage til i alt 17 grp.
Tørrerum	6 m ²	2	12 m ²		Indrettes centralt i hver enhed.
Vaskeri		1	10 m ²		Fælles for hele klyngen.
Personale					
Kontor - pæd. ledere	Ca. 15 m ²	1	15 m ²	2 medarbejdere	Arbejdsplads for 2 personer samt mødebord.
Samtale- og arbejdsrum	Ca. 12 m ²	3	36 m ²	1 stk. pr. 5 grp.	Plads til arbejdsplads og mødebord.
Personalestue og arbejdsrum	23 m ² pr. 5 grp. i alt ca. 40 m ²	2	100 m ²	62 medarbejdere fordelt i 2 enheder	Indrettes samlet for småbørnsenheden. Skal indeholde tekøkken. Indrettes iht. Arbejdstilsynets regler.
Personalegarderobe	Ca. 34 m ²	1-2	34 m ²	Personale til 17 grupper	Placeres i enheden i forb. m. personalerum.
Personaletoalet					Indrettes iht. Arbejdstilsynets regler samt BR10.
Produktionskøkken					
Produktionskøkken	Ca. 145 m ²		145 m ²		Indrettes til 17 grupper
Køkkendepot	Ca. 10 m ²	1-2	10 m ²		
Kontor			10 m ²		
Personalestue			20 m ²		
Garderobe/omkl.			15 m ²		
Toilet/bad			5 m ²		
Uopvarmede rum, skure m.m.					
Barnevognsrum	6 m ² pr. grp.		102 m ²		
Redskabsskur	8 m ²	1	8 m ²		
Udendørs legetøjsskur	4 m ² pr. grp.	1	68 m ²		

FRITIDSHJEM - 6 GRUPPER - 144 BØRN - 2 ENHEDER

Funktion	Vejl. min. arealer	Antal rum	Netto m ² i alt	Antal personer	Bemærkninger
Vindfang	> 1 m ²	1	2 m ²		Indgang fra udearealer og P-plads. Ved garderobe.
Grupperum/ Værksteder	2 m ² pr. barn		288 m ²	1 alt 144 børn	Fordeles på store og små rum forberedt for muligt værksted.
Fællesarealer: børnetoiletter, garderobe, tør- rerum, køk- kener m.v.	2,2 m ² pr. barn	1	317 m ²		
Handicaptolet			15 m ²		Der indrettes 1 pr. etage iht. BR10.
Fællesdepot	12 m ² svarende til 4 m ² pr. grp. fordelt på 1 depot pr. enhed.	2	24 m ²		Indrettes i hver enhed samt hver etage. Hensigtsmæssig placering og adgang med paller m.v.
Rengøringsrum	4 m ² pr. 5 grp.	1	8 m ²		Indrettes i hver enhed.
Personale					
Kontor - pæd. ledere	15 m ²	1	15 m ²		Arbejdsplads til 2 personer samt mødebord.
Samtale- og arbejdsrum	12 m ²	1	12 m ²		Indrettes som møderum. Diskret placeret.
Personalerum	40 m ²	1	40 m ²	1 voksen til 11 børn	Indrettes med plads til mødebord samt arbejdsplads for personale.
Personalegarderobe	ca. 15 m ²	1	15 m ²	Personale til 11 grupper	Placeres i enheden i forb. m. personalerum.
Personaletolet					Indrettes på hver etage. Indrettes iht. Arbejdstilsynets regler samt BR10.
Uopvarmede rum, skure m.m.					
Redskabsskur	8 m ²	1	8 m ²		
Udendørs legetøjskur	4 m ² pr. grp.	1	24 m ²		

FRITIDSKLUB - 5 GRUPPER - 170 UNGE

Funktion	Vejl. min. arealer	Antal rum	Netto m ² i alt	Antal personer	Bemærkninger
Vindfang	> 1 m ²	1	2 m ²		Indgang fra udearealer og P-plads. Ved garderobe.
Grupperum	1,25 m ² pr. barn		213 m ²	170 børn	Fordeles på store og små rum forberedt for muligt værksted.

Fællesarealer: toiletter, garderob- rober, køkkener, værksteder m.v.				170 børn	
Handicaptilet					Er angivet under fritidshjem
Fællesdepot	20 m ² svaren- dende til 4 m ² pr. grp.		20 m ²		Hensigtsmæssig place- ring og adgang med paller m.v.
Rengøringsrum	4 m ² pr. 5 grp.	1	8 m ²		
Personale					
Kontor - pæd. ledere					Er angivet under fritidshjem
Samtale- og arbejdsrum					Er angivet under fritidshjem
Personalerum					Er angivet under fritidshjem
Personale- garderobe					Er angivet under fritidshjem
Personaletilet					Er angivet under fritidshjem
Uopvarmede rum, skure m.m.					
Redskabsskur	8 m ²	1	8 m ²		
Udendørs legetøjskur	4 m ² pr. grp.	1	20 m ²		

UNGDOMSKLUB - 1 GRUPPE - 40 UNGE

Ungdomsklubben opholder sig om aftenen i de rum der om dagen er indrettet til fritidsklub.

ADMINISTRATION OG FÆLLES

Funktion	Vejl. min. arealer	Antal rum	Netto m ² i alt	Antal personer	Bemærkninger
Kontor - klyngeleder	15 m ²	1	15 m ²		Arbejdsplads til 1 per- son samt mødebord.
Kontor - administration	15 m ²	1	15 m ²		Arbejdsplads til 2 personer samt mø- debord.
Fælles multisal			200 m ²		Fælles for Klyngen

3.1.5 INDEKLIMA, MATERIALER, INVENTAR M.V.

GENERELT

Generelt ønskes et slidstærkt robust bygningsmiljø, som kan tåle det 'vilde' liv med mange mindre børn i udfoldelse. Generelt ønskes et lyst miljø, gerne med en enkel klar farvesætning. En relativ neutral fysisk ramme med mulighed for brugerne til at give deres rum identitet og særpræg.

Ved disponeringen af rum og valg af materialer skal krav i BR-10 og Københavns Kommunes MBA følges.

Indretning med vinduer i indvendige døre til opholdsrum.

AKUSTIK

Der skal være særlig stor fokus det akustiske indeklime så det kan blive optimalt for såvel børn som personale, da dette understøtter oplevelsen af en god og inspirerende dagligdag i et godt arbejdsmiljø.

INDEKLIMA

Valg af materialer skal sikre mod utilsigtede miljøbelastninger, afgangninger ol. Byggematerialernes livscyklus skal gennemtænkes, således at byggematerialer kan bortskaffes uden særlige foranstaltninger.

Bygningens eller bygningerne indeklime skal forstås som det samlede resultat af det termiske, atmosfæriske, optiske og akustiske påvirkning af det indendørs miljø. Der lægges vægt på en forståelse for at disse indeklimefaktorer, hver for sig og samlet, har stor indflydelse på børns og personales sundhed, trivsel og komfort.

Der ønskes derfor en strategi for hvorledes et optimalt indeklime tænkes udført, herunder arkitektonisk udformning, valg af materialer og udførelse af tekniske installationer, f.eks.:

- > Valg af opvarmningsform i relation til komfort, variation i personbelastning, krav til regulerings hastighed, solindfald og mulighed for individuel styring af rumtemperatur, solafskærmning mv.
- > Udformning af ventilationsanlæg i relation til luftmængder, personbelastninger, rumvolumen og bygningens tæthed.
- > Belysningsanlæg udformet med varierende lyskilder og mulighed for varierende lysstyrker så der kan skabes intimitet og ro i nogle områder og aktivitet og bevægelse i andre.
- > Valg af materialer med lav afgangning så belastningen af det atmosfæriske indeklime er så lille som mulig, også i bygningens første levetid.
- > Anvendelse af tunge bygningskonstruktioner så der skabes et stabilt termisk indeklime med mulighed for akkumulering af såvel varme som kulde.
- > Anvendelse af asymmetriske vægforløb, skiftende materialer og inventar som aktive elementer i lydregulering.

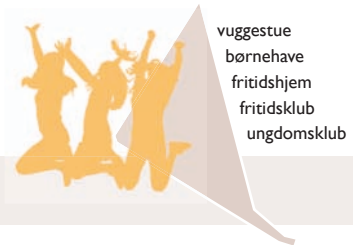
INVENTAR

Institutionens rum ønskes at fremstå harmoniske, med en klart sammenhæng mellem rum og inventar.

Inventaret skal være robust, holdbart og tåleligt i forhold til brug i et aktivt børnemiljø. Inventarets design, funktion og fleksibilitet skal understrege og forstærke rummets funktion og udtryk.

Projektet skal indeholde fast inventar, fx. køkkener, hårde hvidevarer, garderober samt inventar som er beskrevet i "Byggeprogram for Dageinstitutioner 2011" Appendiks 8.3. Løst inventar er ikke indeholdt.

Bestykning af produktionskøkken skal ske med udgangspunkt i "Byggeprogram for Dageinstitutioner" Appendiks 8.2.

Pædagogiske køkkener

- > Småbørnsinstitution: Der indrettes et pædagogisk køkken for hver enhed. I alt 2 pædagogiske køkkener. Køkkenerne placeres i forbindelse produktionskøkken. Se i øvrigt ”Byggeprogram for Daginstitutioner 2011” Appendiks 8.3.
- > Fritidshjem: Der indrettes et pædagogisk køkken for hver enhed. I alt 2 pædagogiske køkkener. Se i øvrigt ”Byggeprogram for Daginstitutioner 2011” Appendiks 8.3.
- > Fritidsklub/ungdomsklub: Indrettes som fritidshjem, men med ekstra kogeplader og depot med plads til kummefryser.

3.1.6 TEKNISKE INSTALLATIONER

VANDINSTALLATIONER

Anlæg til produktion af varmt brugsvand skal udføres med legionella-sikring i form af et urprogram der sikrer regelmæssig temperaturstigning og tvangscirkulation i anlæget.

Det kan overvejes at etablere separat anlæg til produktion af varmt brugsvand til produktionskøkkenet, så varmtvandstemperaturen hertil kan øges uafhængigt af vandforsyningen til den øvrige bygning.

Der skal udføres sektionsopdelte målinger af vandforbrug, opdelt efter bygning, bygningsafsnit eller funktion.

SANITET OG SANITETSUDSTYR

Pusleborde og håndvaske udføres med berøringsfri armaturer. Armaturer til husholdningskøkkenvaske udføres med et grebs armaturer. Brusearmaturer skal være termostatiske blandingsbatterier.

VARMEINSTALLATIONER

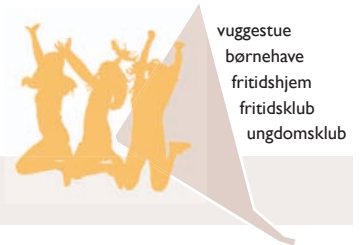
Valg af opvarmningsform skal ske ud fra afvejning af hver enkelt rums funktion, udsving i personbelastning (og dermed behov for hurtig varmeregulering) og komfortkrav.

Det er således ikke et krav at opvarmning af alle rum skal foregå med gulvvarme. I grupperum til vuggestuebørn eller i rum hvor der foregår aktiviteter direkte på gulvet kan gulvvarme være en optimal løsning, specielt i terrændæk, hvor der er direkte varmetab mod jord og hvor gulvets overfladetemperatur dermed kan være lavere end på etageadskillelser, hvor overfladetemperaturen som udgangspunkt er lig rumtemperaturen.

Der skal udføres sektionsopdelte målinger af varmeforbrug, opdelt efter bygning, bygningsafsnit eller funktion.

VENTILATION

De angivne luftmængder i ”Byggeprogram for Daginstitutioner 2011”, afsnit 4.8 er minimumsluftmængder. Specielt skal luftmængder til grupperum ses i sammenhæng

med lofthøjde og areal pr. barn og voksen. Det skal iagttages, at samtidig anvendelse af minimumsparametre (minimum luftmængder i rum med minimum lofthøjde og minimum areal pr. barn) udgør en risiko for et utilfredsstillende indeklima.

Fastlæggelse af luftmængde i opholdsrum i fritidshjem, fritidsklub og ungdomsklub skal ske ud fra forventet personbelastning og aktivitetsniveau. Minimum luftmængde svarende til 5 l/s pr. person.

Der skal indbygges en reguleringsbuffer på minimum 25% i luftkapacitet for hvert rum.

Såfremt der anvendes anlæg med roterende veksler, skal udsugning fra toiletter og puslerum foregå via separate udsugningsventilatorer.

Anvendes anlæg med modstrømsveksler skal disse sikres mod tilisning, f.eks. ved etablering af forvarmefflade.

Reguleringspjæld placeres så vidt muligt udenfor opholdsrum af hensyn til minimering af mekanisk og elektromagnetisk støj (ECM)

Der lægges vægt på anvendelse af naturlig ventilation ved sommerdrift ved etablering af højtsiddende oplukkelige vinduespartier og/eller oplukkelige ovenlys.

El-forbrug til ventilationsanlæg skal måles separat pr. anlæg.

EL-INSTALLATIONER

Føringsveje skal så vidt muligt placeres i gangarealer af hensyn til tilgængelighed og minimering af elektromagnetisk støj.

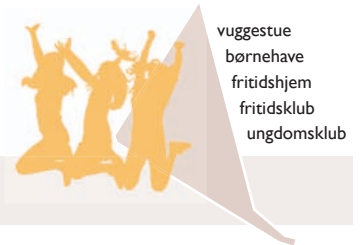
Der lægges vægt på et optimalt samspil mellem dagslys og kunstlys både af hensyn til energiforbrug og optisk indeklima. Varierende lysstyrker og farvesammensætninger bidrager til et godt børnemiljø og bør udnyttes aktivt. Mulighed for supplerende belysning bør tænkes ind som et element i de faste installationer.

I den udendørs belysning lægges der især vægt på at skabe tryghed og sigtbarhed i mørke. De større børn skal kunne færdes på friarealerne uden at føle sig utrygge, også når det er mørke. Signalværdi i forhold til den omkringliggende by er også en vigtig parameter for den udendørs belysning. Institutionen skal være dragende og skabe nysgerrighed for de forbipasserende.

Der skal udføres sektionsopdelt måling af el-forbrug, opdelt pr. bygning, pr. bygningsafsnit eller pr. funktion.

SVAGSTRØMSINSTALLATIONER

I alle rum og/eller bygninger der helt eller delvis anvendes af fritidshjem, fritidsklub og ungdomsklub skal være forsynet med trådløst netværk. Projektering af dette skal ske i samarbejde Københavns Kommune Pædagogisk IT (PIT).

Alle brandtekniske installationer udføres i henhold til Byggeprogram for Daginstitutioner 2001 og efter anvisning fra Center for Byggeri og Københavns Brandvæsen på baggrund af myndighedsmøder i projekteringsforløbet.

STYRING OG OVERVÅGNING AF TEKNISKE INSTALLATIONER

Det nye byggeri udføres med overvågning og styring via CTS-anlæg. Det skal påregnes at drift og vedligehold af institutionen efter ibrugtagning kan blive udliciteret til en ekstern driftsudbyder og den daglige styring og overvågning vil derfor foregå eksternt.

Følgende tekniske anlæg skal styres og overvåges af CTS-anlægget:

- > Afløbsanlæg, herunder pumpebrønde.
- > Brugsvandsanlæg, herunder varmtvandsbeholdere.
- > Varmeanlæg, herunder blandesløjfer til radiatoranlæg, gulvvarmeanlæg og varmeforsyninger til ventilationsvarmeflader.
- > Ventilationsanlæg, herunder funktionsafprøvning af brandspjæld.
- > Udsugningsventilatorer.
- > Naturlig ventilation.
- > Anlæg til solafskærmning.
- > Eventuelle supplerende vedvarende energianlæg.
- > Måleranlæg for el, vand og varme.

3.2 MILJØ OG ENERGI

3.2.1 VALG AF ENERGI OG MILJØSTRATEGI

Det nye byggeri skal som udgangspunkt opføres som lavenergiklasse 2015 efter BR10.

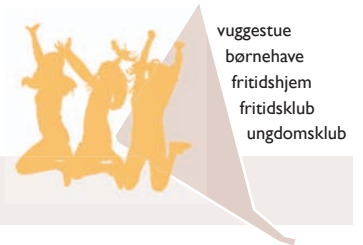
I projektkonkurrencen 1. fase skal rådgiveren beskrive en energi- og miljøstrategi for det kommende byggeri.

Der lægges vægt på at den valgte strategi tager udgangspunkt i den nye institutions bymæssige kontekst, herunder fx:

- > At der er adgang til CO₂ neutral fjernvarme som sikrer en miljøvenlig energikilde til opvarmning.
- > At supplerende energikilder derfor er optimalt målrettet el-produktion frem for varmeproduktion.
- > At afledning af regnvand er problematisk ved store regnskyl og håndtering af regnvand derfor som udgangspunkt skal ske indenfor matriklen.

Der lægges vægt på at der vælges en energistrategi der er let forståelig og teknisk ukompliceret. Der skal anvendes virkemidler, der er anvendelige på et dagligdags personaleorienteret niveau. Regulering af temperaturer og ventilationsluft skal være på rumniveau og reaktionstiden skal være kort.

Styringen af de tekniske anlæg skal være tilrettelagt så alt styres automatisk, men hvor overstyring kan foregå ukompliceret. Rumopvarmning skal kunne styres af personalet,

hvis der er behov. Solafskærmning skal kunne køres ned manuelt og lysstyring kunne frakobles hvis der er brug for mørklægning. Ovenlys skal kunne åbnes ved at trykke på en knap, også selv om automatikken siger noget andet.

Der skal lægges vægt på at synliggøre bygningens eller bygningerne energi- og ressourcemæssig performance. De tekniske installationer skal kunne anvendes aktivt i en pædagogisk sammenhæng med børn med en stor aldersmæssig spredning.

Institutionens nærhed til vand skal indgå som et aktiv i bygningens energi- og miljøstrategi.

3.2.2 MILJØRIGTIG PROJEKTERING

Den miljømæssige projektering vil være en fast del af rådgiverens projekteringsproces og skal følge projektets faseopdeling. Således skal rådgiveren umiddelbart efter opgavens tildeling udarbejde en miljøscreening og oplæg til miljøplan, som herefter skal ajourføres og opdateres til projektforslag og hovedprojekt.

Indsatsområderne i den miljørigtige projektering skal være begrundet i en valgt energi- og miljøstrategi og være forankret i de generelle anvisninger i Miljø i Byggeri og Anlæg (MBA) såvel som i den specifikke byggesag.

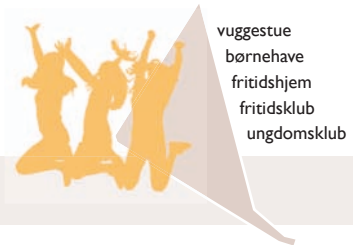
3.2.3 LOKAL AFLEDNING AF REGNVAND (LAR)

Det er Københavns Kommunes strategi, at tilledning af regnvand til det offentlige afløbssystem reduceres mest muligt. Det er således et krav for det nye byggeri på Prinsessegade, at regnvand fra tage og befæstede arealer opsamles, bruges, fordampes, nedsives og/eller udledes indenfor matriklen.

For den aktuelle byggesag skal følgende betingelser iagttages:

- > Der bør indgå grønne tage på bygninger til forsinkelse og fordampning af regnvand.
- > Regnvand fra tage og befæstede arealer kan opsamles og ledes via sandfang til kanalen.
- > Regnvand fra befæstede arealer, der anvendes til parkering eller lignende skal ledes gennem benzinudskiller og sandfang inden udledning til kanalen.
- > Regnvand til kanalen kan ledes gennem åbne render og således inddrages i disponering af friarealer.
- > Regnvand kan opsamles og anvendes til havevanding, men ikke til toiletskyl.

Der henvises generelt til bilaget Miljø i Byggeri og Anlæg 2010. LAR-projekter vil indgå som en vigtig del af den løbende myndighedsdialog og byggesagsbehandling.

vuggestue
børnehave
fritidshjem
fritidsklub
ungdomsklub

3.3 TOTALØKONOMI

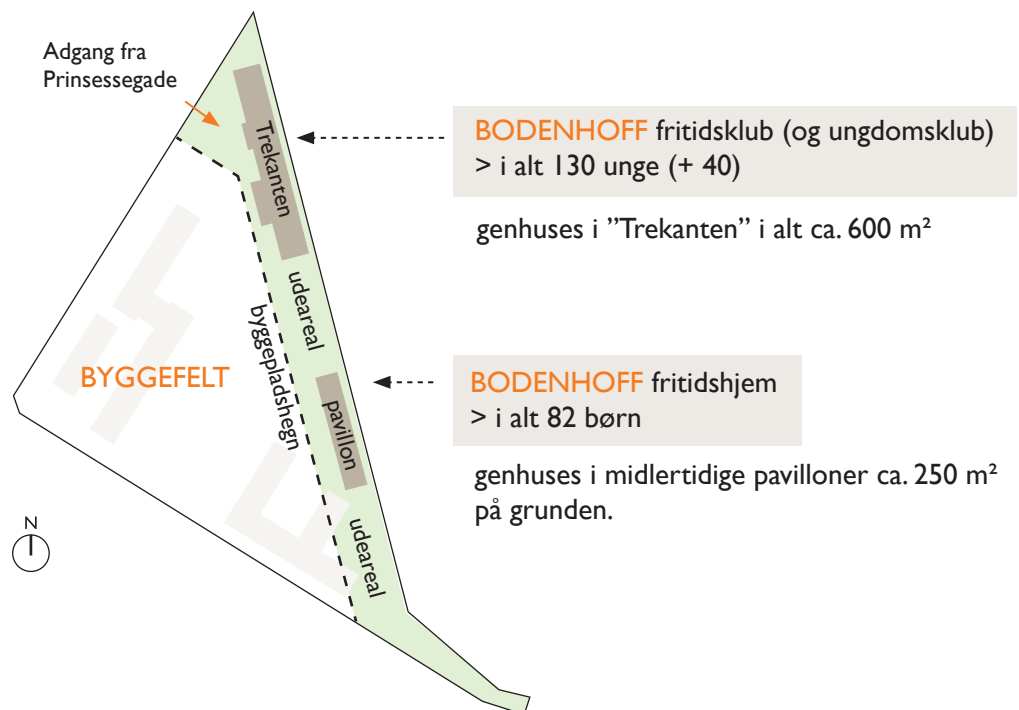
Der skal gennemføres totaløkonomiske beregninger gennem hele projektforsløbet med henblik på at vurdere anlægsomkostninger og udgifter til fremtidig drift og vedligehold i forhold til udformning og optimering af projektet.

3.4 GENHUSNING

Byggeperioden gennemføres som én etape. Bodenhoff Fritidscenter, der huser i alt 252 børn og unge skal i denne periode genhuses på grunden. De øvrige institutioner – vuggestue og børnehave – genhuses i Njalsgade.

I anlægsøkonomien er der afsat et beløb til midlertidig genhusning. Genhusning – inkl. opstilling af midlertidige pavilloner og evt. ombygninger af ”Trekanten” – skal håndteres af den valgte rådgiver. Nedenstående skitse viser principiel byggepladsplan ved genhusning. Rådgiver uarbejder den endelige genhusningsplan inkl. placering af midlertidige pavilloner og byggepladshegn.

Se endvidere tidplanen for rækkefølgen af rokader/genhusning.

3.5 BYGGEPROGRAM FOR DAGINSTITUTIONER 2011

Se bilag.